

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

A vizsga képesség jellegű követelményei
táblázatos bontásban

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
<p>1. Ismeretszerzési eljárások, kifejezőképességek</p> <p>1.1 Elsődleges források használata</p>	<p>Történelmi forrásokból merített ismeretek bemutatása</p> <p>Például: Forrás: Hérodotosz: Görög–perzsa háború Kérdés: A forrás alapján mutassa be a spártai király és harcosai hősiességét! Forrás: Szent István törvényei Kérdés: A részletek alapján mutassa be egy falu életét a XI. században! Forrás: A párizsi takácsok XIII. századi céhszabályzatából Kérdés: A céhes ipar mely sajátosságai jelennek meg a forrásban? Milyen célokat szolgáltak a céhek? Forrás: Pázmány Péter levele Kérdés: Milyen indokokat sorol föl a szerző a hazai egyetem fölállítására érdekében?</p>	<p>Történelmi forrásokból merített ismeretek bemutatása</p> <p>Például: Forrás: Gilgames-eposz Kérdés: Hogyan lehetne jellemezni az uralkodó és az egyes társadalmi rétegek, csoportok viszonyát? Forrás: Dareiosz szúzai palotájának felirata Kérdés: Állapítsa meg, honnan, mely területekről érkeztek a palota építéséhez szükséges anyagok, illetve az építőmunkások? Forrás: Magna Charta, 1215 Kérdés: A Nagy szabadságlevél miben korlátozta az uralkodót? Mely rétegek érdekeit vette figyelembe? Forrás: Adam Smith: Vizsgálódás a nemzetek jólétének természetéről Kérdés: Miért veti el a szerző a gazdasági élet állami irányítását és ellenőrzését? Miért nem látja veszélyeztetve a társadalom érdekeit az egyéni vállalkozások teljes szabadságának biztosítása esetén sem?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.1 Elsődleges források használata (folytatás)	<p>Következtetések megfogalmazása tárgyi vagy írásos emlékek alapján</p> <p>Például: Kép: Willendorfi Vénusz Kérdés: Fogalmazza meg, mire utalnak a szobor túlhangsúlyozott testrészei? Kép: Nagy Sándor az egyiptomi Ámon isten fejdíszében Kérdés: Miért ábrázoltatta magát így a világhódító? Forrás: Seneca levele Kérdés: A római császárság korában milyen célokot szolgáltak a fürdők? Milyen életfelfogás tükröződik az írásból?</p> <p>A korabeli társadalmi és politikai viszonyokra vonatkozó állítások megfogalmazása jogi dokumentumok alapján</p> <p>Például: Forrás: Szent István I. törvénykönyvéből Kérdés: Milyen a társadalom megoszlása? Hol húzódik a fő választóvonal, s ez mire utal? Forrás: I. (Nagy) Lajos 1351-es törvényei Kérdés: Milyen politikai célok vezették az uralkodót a törvények kiadásakor?</p>	<p>Következtetések megfogalmazása tárgyi vagy írásos emlékek alapján</p> <p>Például: Forrás: Periklész beszéde az athéni demokráciáról Kérdés: Miért segítette az egyes polgárok tehetsége és szabadsága a polisz boldogulását?</p> <p>Forrás: Esterházy Miklós nádor levele Kérdés: Hogyan jelenik meg a szövegben „két ellenség” problémája? Magyarország helyzetének megoldására a szerző milyen megoldást javasol? Forrás: Churchill rádióbeszéde, 1942. június 22. Kérdés: Az angol miniszterelnök miként látta a náciz-mussal szembeni háború esélyeit? Miért akarta támogatni Oroszországot? Mennyiben módosított kommunistaellenes álláspontján? A beszédben elmondottak alapján mire lehetett számítani Németország legyőzése után?</p> <p>A korabeli társadalmi és politikai viszonyokra vonatkozó állítások megfogalmazása jogi dokumentumok alapján</p> <p>Például: Forrás: Hammurapi törvényei Kérdés: Milyen társadalmi rétegek megléte olvasható ki a dokumentumból? Milyen a belső szerkezete az ó-babiloni családnak? Kit véd a törvénykönyv? Forrás: Az 1848-as áprilisi törvények</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.1 Elsődleges források használata (folytatás)	<p>Különböző típusú forrásokból gyűjtött információk összevetése</p> <p>Például: Képek a kurucokról és részlet a hadi eszközök gondviseléséről szóló szabályzatból Kérdés: Milyen fegyverekkel voltak felszerelve a kuruc harcosok? A szabályzat alapján milyennek látszik a harcoló csapatok fegyelme, felszerelése? Feladat: A források alapján következtessen a kuruc harcmódor sajátosságaira! Forrás: Fotók, térképek, korabeli újságcikkkrészletek a XIX. századi Budapest fejlődéséről Feladat: Jellemezze a magyar főváros fejlődését! Milyen területeken történt látványos előrelépés? A város szerkezete és jellege miként alakult át? A XIX. századi városfejlődés általános jellemzői közül melyek érvényesültek Budapesten is?</p> <p>Fényképek, karikatúrák és más képi források értelmezése</p> <p>Például: Forrás: Hans Sachs röpiratának karikatúrája Kérdés: Állapítsa meg, hogy a reformáció elindulásának mely okaira utal a kép? Milyennek láttatja a karikatúra a pápa hatalmát és magatartását?</p>	<p>Kérdés: Milyen eszmerendszer hatása mutatható ki a dokumentumban? Miért nélkülözhetetlen eleme a közhelyherviselésnek a polgári átalakulás?</p> <p>Különböző típusú forrásokból gyűjtött információk összevetése</p> <p>Például: Forrás: Petőfi-émlékek, a bécsi udvarnak szánt jelentések, Degré, Jókai visszaemlékezései Feladat: Mutassa be 1848. március 15-e főbb eseményeit, korabeli megítélését! Indokolja és értelmezze az eltéréseket! Forrás: Fotók a második magyar hadsereg pusztulásáról; a magyar vezérkar jelentései és értékelései a Don folyónál harcoló hadsereg helyzetéről; a túlélő katonák vissza-emlékezései Feladat: Készítsen egy ismertetést a kézhez kapott források felhasználásával a második magyar hadsereg doni harcáról, helytállásáról és katasztrófájáról! A pusztulás körülményein kívül beszéljen az okokról és a következményekről is!</p> <p>Fényképek, karikatúrák és más képi források értelmezése</p> <p>Például: Forrás: Karikatúrák: Luther Márton hét feje és A hétfejű pápai állat Feladat: Értelmezze a két karikatúra mondanivalóját! Állapítsa meg, milyen hasonlóságok és különbségek vannak az ábrázolásban! Miből erednek az ábrázolási párhuzamok?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.1 Elsődleges források használata (folytatás)	<p>Forrás: Képek a tanácsköztársaság plakátjairól Kérdés: Milyen eszközökkel és sajátosságokkal jelenik meg az osztályharc hirdetése a képeken? Forrás: Képek a húszas, harmincas évekből (új technikai találmányok) Kérdés: A képen látható új technikai találmányok miként alakították át az emberek mindennapi életét? Forrás: Filmrészlet (Az első világháború története, A dinasztiák alkonya) Kérdés: Miért kifejező a dokumentumösszeállítás címe? Válaszát történelmi érvekkel támassza alá!</p>	<p>Forrás: A Borsszem Jankó karikatúrái a magyarországi nemzetiségekről és a környező országokról Kérdés: Mi volt a jellemző kormányzati vélemény a nemzetiségi mozgalmakról és az antiszemitizmusról? Forrás: 1956-os utcai fényképek Feladat: A képek alapján állapítsa meg, milyen társadalmi rétegek vettek részt a forradalom és szabadságharcban! Forrás: Szovjet és amerikai karikatúrák a szovjet rakétasikerekről Kérdés: Milyen külpolitikai lépésekre ragadtatták magukat a sikerek mámorában a szovjetek? Forrás: Karikatúrák Kennedy és Hruscsov kapcsolatáról Kérdés: A 60-as évek szovjet–amerikai viszonyának mely sajátosságaira utalnak a karikatúrák?</p> <p>A politikai álláspontok és cselekedetek mögött meghúzódó szándékok rekonstruálása korabeli művek, újságcikkek, emlékiratok, beszédek és naplók segítségével</p> <p>Például: Forrás: Kaunitz kancellár javaslata Kérdés: Milyennek látja a szerző Magyarországot? Mely szándékok vezetnek a hazánkra vonatkozó intézkedések javaslatában? Mi lesz elképzeléseinek gyakorlati következménye?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.1 Elsődleges források használata (folytatás)		<p>Forrás: Széchenyi István naplója Kérdés: Mi jellemezte Széchenyi magatartását 1848 márciusában? Politikai nézetei és személyes érzelmei miként játszottak közre abban, ahogy a forradalmi eseményekhez viszonyult?</p> <p>Annak bemutatása, hogy a vizsgált forrásban miként tükröződik a szerző személyes helyzete</p> <p>Például: Forrás: egy ismeretlen ókori szerző az athéni állam működéséről Kérdés: Mely elemek utalnak a szövegben a szerző arisztokrata származására? Miért nem nézi rokonszenvvel a demokráciát? Mivel magyarázza, hogy nem csak az előkelők viselnek állami hivatalt? Forrás: Augustus végrendelete Kérdés: Mit tartott a szerző élete legfontosabb cselekedeteinek? Hogyan értékeli saját szerepét? Milyen ellentmondás van a valóság és a szerző végrendeletében megfogalmazottak között? Forrás: Nagy Imre utolsó szó jogán elmondott szavai Kérdés: Az 56-os forradalom miniszterelnöke miként értékelte a maga szerepét? Mindazt, ami történt, milyen szempontból tartotta jelentősnek?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.1 Elsődleges források használata (folytatás)		<p>Nemzetközi szerződések: békekötések, szövetségi megállapodások, nemzetközi szervezetek alapokmányainak elemzése a korabeli hatalmi harcok, nemzetközi erőviszonyok szempontjából</p> <p>Például: Forrás: A Szent Szövetség alapokmánya Kérdés: Mi a célja a Szent Szövetségnek? Mit tekintenek az uralkodói hatalom és tekintély forrásának? Forrás: A szovjet–NSZK szerződés, 1970 Kérdés: A Willy Brandt névéhez fűződő új keleti politika (Realpolitik) miként tükröződik a szerződés tartalmában?</p> <p>Pártdokumentumok: programok, jegyzőkönyvek, beszámolók elemzése</p> <p>Például: Forrás: Az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottságának határozata az 1956-os események okairól és előzményeiről Kérdés: E dokumentum milyen politikai célokat szolgált? A későbbi események ismeretében miként értékelhető a Nagy Imre-csoportra vonatkozó értékelés?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.2 Másodlagos források használata	<p>A történelmi térképek sokoldalú felhasználása az ismeretszerzéshez</p> <p>Például: Forrás: Térkép a pun háborúkról Feladat: A térkép segítségével rekonstruálja, miként alakultak a második pun háború eseményei! Térkép: Bihar vármegye 1552, 1692 és 1773 Feladat: Mutassa be, miként alakult a vármegye településeinek sorsa a XVI–XVIII. század idején! Miként változtak meg a terület etnikai viszonyai? Az itt lezajlott változásokat hasonlítsa össze az országos helyzettel? Forrás: Térképek a kiegyezést követő vasútépítés üteméről Feladat: Állapítsa meg a magyarországi vasúthálózat kiépítésének jellegzetességét. Mi magyarázza a gyors változásokat? Mely iparágak fejlődésére utalnak a térképek?</p> <p>Információk gyűjtése egyszerű statisztikai táblázatokból, diagramokból, grafikonokból, kronológiákból</p> <p>Például: Forrás: Adatok a magyarországi iskoláztatás, egészségügy helyzetéről (XIX. század második fele) Feladat: A közölt adatok alapján mutassa be az iskoláztatás és a közegészségügy fejlődését!</p>	<p>A történelmi térképek sokoldalú felhasználása az ismeretszerzéshez</p> <p>Például: Térkép: Magyarország nemzetségei a XIII., a XVIII., és a XIX. században! Feladat: Milyen okokkal magyarázza a változásokat? Forrás: Térkép Európa 1914-ben és 1920-ban Feladat: Hasonlítsa össze a térképeket, és sorolja föl, mely nagyhatalmak bomlottak föl és mely új államok születtek meg? Térkép: A koreai háború (1950–1953) Feladat: A térkép segítségével rekonstruálja, miként alakultak a hadiesemények 1950 júniusától 1951 júliusáig!</p> <p>Információk gyűjtése egyszerű statisztikai táblázatokból, diagramokból, grafikonokból, kronológiákból</p> <p>Például: Forrás: Adatok az 1929–1933 közötti Németországról a pártok választási eredményei, valamint a munkanélküliség aránya Feladat: Gyűjtse össze a táblázatból, illetve a diagramból leolvasható adatokat, információkat!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.2 Másodlagos források használata (folytatás)	<p>Következtetések bemutatása egyszerű statisztikai táblázatok, diagramok, grafikonok, kronológiák és ábrák alapján</p> <p>Például: Forrás: Összesített táblázat néhány európai állam gazdasági növekedéséről és demográfiai adatairól 1840 és 1910 között Feladat: Hasonlítsa össze Anglia, Franciaország, USA, Németország és az Osztrák Császárság ipari termelésének alakulását 1840-ben, illetve 1910-ben! Értékelje az Osztrák–Magyar Monarchia fejlődését a többi európai országgal összehasonlítva! Forrás: A népesség alakulása 1869 és 1910 között Budapesten és néhány vidéki városban Feladat: Hasonlítsa össze a vidéki városok és Budapest népességnövekedésének ütemét! Mi állapítható meg? Milyen okokkal magyarázható mindez? Melyek voltak a legdinamikusabban növekvő vidéki városok? Fejlődésük mivel hozható összefüggésbe?</p>	<p>Következtetések bemutatása egyszerű statisztikai táblázatok, diagramok, grafikonok, kronológiák és ábrák alapján</p> <p>Például: Forrás: Diagram a népességi adatokkal Magyarországon a Török Hódoltság alföldi területein, majd ugyanitt a XVIII. században és a XIX. század végén. Feladat: Mutassa be a városfejlődés és népességnövekedés összetevőit! Forrás: A különböző iparágak teljesítménye és a foglalkoztatottak számának alakulása Magyarországon az 1830-as évektől az 1910-es évekig Feladat: Mutassa be a fejlődési trendet, az átstrukturálódás okait!</p> <p>Geopolitikai jellegű következtetések megfogalmazása térképek segítségével</p> <p>Például: Térkép: Az USA szövetségi rendszere, 1948–1965</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.2 Másodlagos források használata (folytatás)		<p>Kérdés: Az USA nemzetközi szerepvállalása miként változott meg 1948 után? Milyen politikai, gazdasági eszközökkel igyekezett az Egyesült Államok megfékezni, illetve visszaszorítani a Szovjetunió globális nagyhatalmi befolyásának növekedését?</p> <p>Szöveges elemzések készítése statisztikai adatsorok, grafikonok és diagramok alapján</p> <p>Például: Forrás: A KGST országok gazdasági mutatói az 1970-es és 80-as években (éves gazdasági növekedés, külkereskedelmi mérleg, adósságállomány stb.) Kérdés: Miként változott meg a KGST országok gazdasági helyzete a vizsgált időszakban? Milyen belső és külső tényezők játszottak közre a helyzet alakulásában? Milyen különbségek érvényesültek az egyes szocialista országok gazdaságpolitikájában? Forrás: Statisztikai adatok A szemben álló felek erőviszonyai az első világháború kitörésekor (kiképzettek, mozgósítottak, hadosztályok, lövegek, repülőgépek száma); Az arcvonalakra 1914 augusztus elejéig kiérkezettek létszáma; A hadviselő államok mozgósított embereinek száma, mozgósítottak az összlakosság százalékában 1914–1918 között Feladat: Elemezze az első világháború erőviszonyainak alakulását az adatok értelmezésével és felhasználásával!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
1.2 Másodlagos források használata (folytatás)		<p>Társadalmi viszonyok, kormányzati struktúrák vázlatos ábrázolása</p> <p>Például: Feladat: Készítsen egy strukturális vázlatot a dualizmuskori magyar társadalomról! A vázlat segítségével értelmezze a „kettős társadalom” fogalmát!</p>
1.3 Művészeti források használata	<p>Szépirodalmi és képzőművészeti alkotások, filmek felhasználása egy-egy történelmi korszak sajátosságainak megértéséhez és bemutatásához</p> <p>Például: Forrás: Spártai harci dal Kérdés: Mennyiben tükrözi a dal a spártaiak életfelfogását? Forrás: Román és reneszánsz stílusú Madonna-ábrázolások Feladat: Hasonlítsa össze a X. és a XV. századi képeket! A XV. század képzőművészeti alkotásai miként tükrözik a korszak szellemi életében lezajló változásokat? Forrás: XIX. századi képzőművészeti alkotások Feladat: Válasszon ki ötöt a képek közül, amelyek segítségével ismertetést tud adni a század legjellemzőbb vonásairól!</p>	<p>Szépirodalmi és képzőművészeti alkotások, filmek felhasználása egy-egy történelmi korszak sajátosságainak megértéséhez és bemutatásához</p> <p>Például: Forrás: Machiavelli: A fejedelem Feladat: A zsarnokság mely jellemzői jelennek meg az idézetben? Forrás: Petőfi: Akasszátok föl a királyokat! Feladat: Mutassa be a forradalmi radikalizmust Petőfi verse alapján! Forrás: Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról Kérdés: A sztálinista magyar diktatúra milyen jellemzői jelennek meg a versben? Hogyan ábrázolja a költő a korszakot átélő emberek érzéseit?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
<p>2. Rendszerezés és alkalmazás</p> <p>2.1 Tájékozódás térben és időben</p>	<p>A részletes követelményekben szereplő történelmi helyszínek azonosítása vaktérképen</p> <p>Például: Feladat: Válassza ki az évszámokhoz kapcsolható helyneveket a vaktérkép betűkkel megjelölt helyei közül, és nevezze is meg őket!</p> <p>Kr. u. 451 (Catalaunum) 955 (Ausburg) 1453 (Konstantinápoly) 1456 (Nándorfehérvár) 1556 (Szigetvár) 1596 (Mezőkeresztes) 1664 (Vasvár) 1711 (Szatmár)</p> <p>Egyszerű történelmi térkép-vázlatok készítése</p> <p>Például: Feladat: Ábrázolja térképen a görög gyarmatosítás által érintett területeket! Feladat: Rajzolja be a Római Birodalom határait! Feladat: Ábrázolja a térképen Hunyadi János „hosszú hadjáratának” hadmozdulatait!</p>	<p>A részletes követelményekben szereplő történelmi helyszínek azonosítása vaktérképen</p> <p>Például: Feladat: Válassza ki az évszámokhoz kapcsolható helyneveket a vaktérkép betűkkel megjelölt helyei közül, és nevezze is meg őket!</p> <p>Kr.e. 31 (Actium) 1176 (Legnano) 1410 (Grünwald) 1415 (Konstanz) 1579 (Utrecht) 1805 (Austerlitz)</p> <p>Egyszerű történelmi térkép-vázlatok készítése</p> <p>Például: Feladat: Rajzolja be, az arab birodalom legnagyobb kiterjedését! Feladat: Rajzolja be honnan érték támadások a keresztény Európát a X. században! Írja a nyilak mellé a megfelelő népek neveit is!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.1 Tájékozódás térben és időben (folytatás)	<p>A történelmi fejlődés során kialakult földrajzi régiók bemutatása térképeken</p> <p>Például: Kérdés: A nagy földrajzi felfedezések miként alakították át Európa gazdasági életét? Hová tolódott át a gazdasági és politikai élet centruma? Mi jellemezte a centrum és a perifériák kapcsolatát? Kérdés: A XX. század második felében melyek voltak a világgazdasági és politikai erőközpontjai? Milyen változások zajlottak le ezen a téren? Kérdés: A Habsburg Birodalmon belül milyen gazdasági különbségek voltak megfigyelhetők a XIX. század első felében?</p>	<p>Feladat: Rajzolja be, mely népek, népcsoportok élnek az Osztrák–Magyar Monarchiában!</p> <p>A történelmi fejlődés során kialakult földrajzi régiók bemutatása térképeken</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a térkép alapján a reformáció főbb irányzatainak elterjedését! Indokolja meg, miért azokon a területeken terjedt el a hitújítás egy-egy irányzata! Feladat: Mutassa be a XI–XIII. századi Európa régióit! Mutasson rá, hogy az egyes régiók kiterjedése hogyan függ össze a volt Karoling Birodalom területével! Feladat: Jellemezze a centrum–periféria meglétét az ipari forradalom elterjedése térkép segítségével! Feladat: A térkép alapján mutassa be az Észak–Dél problémát! (Népesedési térkép) Kérdés: Melyek voltak azok a gazdasági és kulturális mutatók, amelyek alapján Európa fejlett, kevésbé fejlett és fejletlen területei jól elkülönültek egymástól a XIX. század második felében? Példaként nevezzen meg konkrét régiókat és országokat is!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.1 Tájékozódás térben és időben (folytatás)	<p>Események időrendbe állítása</p> <p>Például: A) Rakja időrendbe az alábbi ókori eseményeket!</p> <p>Róma alapítása A piramisok építése A görög–perzsa háború A pun háborúk Nagy Sándor uralkodása A zsidó nép letelepedése Palesztinában</p> <p>B) Rakja időrendbe a XIX. század magyar történelmének alábbi eseményeit!</p> <p>Deák húsvéti cikke A polgári házasság törvénybe iktatása A Hitel megjelenése A Himnusz megírása A millennium Buda, Pest és Óbuda egyesítése Az áprilisi törvények elfogadása</p>	<p>Események időrendbe állítása</p> <p>Például: A) Rakja időrendbe az alábbi XIX. századi eseményeket!</p> <p>A porosz–francia háború Az olasz egység megteremtése A bécsi kongresszus A hármas szövetség megalakulása A pesti forradalom Az amerikai polgárháború Kiegyezés Az első reformországgyűlés Fulton gőzhajója Az Eiffel-torony építése A Lánchíd építése</p> <p>B) Melyik XX. századi esemény történt korábban?</p> <p>Kubai rakétaválság, ill. a vietnami háború kitörése Koreai háború kitörése, ill. Sztálin halála A NATO megalakulása, ill. a Varsói Szerződés megalakulása Az SZKP XX. kongresszusa, ill. a Marshall-terv megindítása Államszerződés Ausztria semlegességéről, ill. a magyar forradalom</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.1 Tájékozódás térben és időben (folytatás)	<p>Egy konkrét eseménysorozat pontos bemutatása</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a Római Császárság kialakulását előidéző közvetlen eseményeket! Kérdés: Milyen körülmények között lett Magyarország királya Hunyadi Mátyás? Feladat: Ismertesse a magyar nyelv államnyelvvé nyilvánításáért folytatott küzdelem főbb eseményeit! Kérdés: Mi történt 1848. március 15-én Pest-Budán? Kérdés: Melyek voltak az 1956-os magyar forradalom legfontosabb eseményei?</p> <p>Különbségek és egybeesések bemutatása a világtörténet és a hazai történelem legfontosabb eseményei között</p> <p>Például: Feladat: Válassza ki az egyetemes történelmi események közül azt, amelyik a magyar történelmi eseménnyel egy évtizedben történt! Dózsa parasztháborúja Amerika felfedezése A reformáció meghirdetése A tridenti zsinat megnyitása</p>	<p>Egy konkrét eseménysorozat pontos bemutatása</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a Nyugatrómai Birodalom bukását megelőző közvetlen eseményeket! Kérdés: Melyek voltak a mohácsi csata előzményei, körülményei és következményei? Feladat: Mutassa be Erdély bekapcsolódását a harmincéves háborúba! Feladat: Ismertesse Magyarország török uralom alóli felszabadulásának folyamatát! Feladat: Mutassa be hazánk bekapcsolódását a második világháborúba!</p> <p>Különbségek és egybeesések bemutatása a világtörténet és a hazai történelem legfontosabb eseményei között</p> <p>Például: Feladat: Válassza ki az egyetemes történelmi események közül azt, amelyik a magyar történelmi eseménnyel egy évtizedben történt! Szent László uralkodásának kezdete Invesztitúra háború Az első kereszties hadjárat A nagy egyházszakadás</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.1 Tájékozódás térben és időben (folytatás)	<p>Kérdés: Ki volt a magyar király ekkor? Canossa-járás Nagy pestisjárvány Európában A könyvnyomtatás feltalálása Dicsőséges forradalom Angliában A francia forradalom kitörése A Szent Szövetség megalakulása</p> <p>A részletes követelményekben szereplő évszámok használata a történelmi időben való tájékozódás céljából</p> <p>Például: Feladat: Soroljon fel 5-5 fontos eseményt a XIII. század európai és magyar történelméből! Kérdés: A második világháború milyen eseményei kapcsolódnak az alábbi időpontokhoz? 1940. május 10. 1941. június 22. 1941. december 7. 1944. június 6. 1945. február 4–II.</p>	<p>Nagy Imre első miniszterelnöksége az osztrák államszerződés aláírása a berlini fal felépítése az NSZK megalakulása a kubai rakétaválság A Truman-elv meghirdetése Gagarin űrrepülése</p> <p>Kérdés: Ki volt a magyar király? Az első kereszties hadjárat idején A Magna Charta kiadásakor A lepantói csata idején A gőzgép feltalálásakor Cromwell halálakor</p> <p>A részletes követelményekben szereplő évszámok használata a történelmi időben való tájékozódás céljából</p> <p>Például: Feladat: Évszámokkal mutassa be Róma városának hódításait! Kérdés: A magyar történelem mely fontos eseményei kapcsolódnak az alábbi évszámokhoz? 1444, 1538, 1568, 1606, 1621, 1645. Mi a közös bennük?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.1 Tájékozódás térben és időben (folytatás)	<p>Nagy történelmi korok mellett a kisebb korszakok neve, sorrendje és egy-egy korszak legfontosabb jellemzői</p> <p>Például: Feladat: Készítsen szöveges ismertetést a reformkorról az alábbi válaszelemek felhasználásával: Követi utasítások, Pesti Hírlap, államnyelv, érdekegyesítés, kötelező örökváltság, Ellenzéki Nyilatkozat! Feladat: Mutassa be, milyen gazdasági és társadalmi változások zajlottak le az első ipari forradalom időszakában Nyugat-Európában! Feladat: Sorolja fel, melyek voltak azok az új technikai találmányok, amelyek a két világháború között leginkább megváltoztatták a fejlett országokban az emberek életmódját!</p>	<p>Nagy történelmi korok mellett a kisebb korszakok neve, sorrendje és egy-egy korszak legfontosabb jellemzői</p> <p>Például: Feladat: Készítsen szöveges ismertetést az ún. keleti kérdésről az alábbi válaszelemek felhasználásával: pánszlávizmus, mely tengeri kikötők, Jeruzsálemi zarándoklat, okkupáció, annexió, Balkán-szövetség, egyenlőtlen fejlődés! Feladat: Mutassa be a katolikus megújulás és a barokk kibontakozását Európában! Feladat: Mutassa be a polgári forradalmaknak a gondolkodásra, filozófiára, ideológiákra, életmódra gyakorolt hatását!</p> <p>A földrajzi környezet szerepének értelmezése az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulásában</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a nyugat-európai országok 70-es és 80-as években lezajló gazdasági átalakulását! Térjen ki a régió természeti adottságaiból, illetve a megváltozott világ gazdasági környezetből fakadó lehetőségekre és problémákra is!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.1 Tájékozódás térben és időben (folytatás)		<p>Európa történetének korszakolása az ókortól napjainkig többféle nézőpontból</p> <p>Például: Kérdés: A tudományos gondolkodás szempontjából milyen és hány korszakot különítene el a középkor és az újkor történetében? Indokolja meg a korszakhatárokat!</p>
2.2 Történelmi korok összehasonlítása	<p>A változás és a fejlődés különbözőségének tudatosulása</p> <p>Például: Feladat: Indokolja meg minél több példával, hogy Európa középkori történelmében a XI. század egy új korszak kezdetét jelentette! Melyek voltak az érett középkor kezdetéhez kapcsolható új jelenségek?</p> <p>Annak tudatosulása, hogy a különböző történelmi régiók fejlődése eltérő ütemű lehet</p> <p>Például: Kérdés: A földrajzi felfedezések miként hatottak az egyes európai régiók fejlődésére? Kérdés: A Habsburg Monarchián belül milyen különbségek voltak megfigyelhetők a gazdasági és társadalmi fejlettség terén? Milyen hasonlóságok állapíthatók meg az európai és a birodalmon belül kialakult helyzet között? Mi magyaráz-hatja ezeket a hasonlóságokat?</p>	<p>A változás és a fejlődés különbözőségének tudatosulása</p> <p>Például: Feladat: Bizonyítsa be, hogy a nagy földrajzi felfedezések és következményeik új korszakot hoztak az emberiség történetében! Kérdés: Miért nem jelentett politikai fejlődést az 1930-as évek Szovjetuniójának története?</p> <p>Annak tudatosulása, hogy a különböző történelmi régiók fejlődése eltérő ütemű lehet</p> <p>Például: Kérdés: Milyen okok, történelmi körülmények közepette vesztette el vezető szerepét a korabeli világban az ókori Kelet? Kérdés: Hogyan hatott az ipari forradalom Európa különböző régióira? Kérdés: Mikor és milyen történelmi okok miatt veszítette el Európa politikai és gazdasági vezető szerepét a világban?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.2 Történelmi korok összehasonlítása (folytatás)	<p>A különböző típusú történelmi változások (gyors, fokozatos; helyi, országos stb.) megkülönböztetése</p> <p>Például: Kérdés: Miért lassult le Kelet-Európa fejlődése a XV. század után? Kérdés: Különböző dokumentumok segítségével magyarázza meg lakóhelye életviszonyainak változásait az utóbbi 100 évben?</p> <p>Annak megítélése, hogy konkrét esetekben jelent-e a változás fejlődést</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, hogy az utolsó száz évben milyen változások történtek a közlekedésben lakóhelyén! Csoportosítsa e változásokat aszerint, hogy melyek voltak összefüggésben az általános fejlődéssel, illetve melyek tekinthetők csupán helyi jelentőségű változtatásoknak!</p>	<p>A különböző típusú történelmi változások (gyors, fokozatos; helyi, országos stb.) megkülönböztetése</p> <p>Például: Kérdés: Minek köszönhető az ázsiai „kis tigrisek” gyors gazdasági fejlődése? Feladat: Térképek, fényképek és statisztikai adatok segítségével mutassa be, miként alakult át az utolsó száz évben lakóhelyének külső képe, gazdasági és társadalmi viszonyai! Értékelje ezeket a változásokat abból a szempontból, hogy mennyiben tükrözik az országban lezajlott változásokat!</p> <p>Annak megítélése, hogy konkrét esetekben jelent-e a változás fejlődést</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a Duna–Tisza közének település-szerkezeti változásait a török uralomtól Mária Teréziáig! Mennyiben tapasztalt fejlődést, mennyiben pusztán változást?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.2 Történelmi korok összehasonlítása (folytatás)	<p>A jelen néhány aktuális eseményének történelmi előzményeinek bemutatása</p> <p>Például: Kérdés: Milyen okokra vezethetők vissza a közel-keleti feszültségek? Kérdés: Miért a kelet-közép-európai régió országai kerültek az európai integráció bővítésének első körébe? Feladat: Mutassa be a szomszédos országokban élő magyar lakosság helyzetének alakulását az elmúlt évtizedben!</p>	<p>A jelen néhány aktuális eseményének történelmi előzményeinek bemutatása</p> <p>Például: Kérdés: Miért nem jött létre az 1947-es ENSZ határozatnak megfelelően egy független arab állam is Palesztinában? Kérdés: Mutassa be, melyek voltak azok a történelmi körülmények, amelyek elősegítették az európai integráció létrejöttét és megerősödését? Kérdés: Milyen okok miatt mérgesedtek el a nemzetiségi ellentétek a Jugoszláviában élő szerbek, horvátok és bosnyákok között napjainkban? Az ellentétek hova vezettek, mit eredményeztek?</p> <p>A tanult történelmi korok sokrétű (pl. társadalomtörténeti, gazdaságtörténeti, művelődéstörténeti) összehasonlítása</p> <p>Például: Feladat: Keressen minél több hasonlóságot az ókori Athén és Róma politikai és társadalmi élete valamint művelődése között! Feladat: Az Árpád-korral összevetve mutassa be, hogy melyek voltak az Anjou-korban lezajlott legfontosabb politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális változások Magyarországon? Feladat: Igazolja minél több konkrét példával, hogy Kelet-Közép-Európa történelmi fejlődése megkérdőjelezhetően ugyan, de a nyugat-európai mintáknak megfelelően játszódott le!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.2 Történelmi korok összehasonlítása (folytatás)		<p>Feladat: Sorolja fel azokat a kedvező földrajzi, politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális és egyéb tényezőket, amelyek közrejátszottak abban, hogy az európai civilizáció évszázadokon keresztül uralkodó szerepet játszott az egész világon!</p> <p>Változások bemutatása egy-egy történelmi korszakon belül</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, hogy Széchenyi István politikai helye és kortársi megítélése miként alakult a reformkor időszakában!</p> <p>Történelmi analógiák önálló keresése és értelmezése valamely történelmi esemény könnyebb megértéséhez</p> <p>Például: Feladat: Hasonlítsa össze a Párizs környéki békék születésének történelmi körülményeit a bécsi kongresszussal! Válasszon ki elemzési szempontot, és annak alapján végezze el az összehasonlítást!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.2 Történelmi korok összehasonlítása (folytatás)		<p>Egy jelenség változásainak végigkísérése hosszabb időszakban</p> <p>Például: Feladat: Bizonyítsa be konkrét példák segítségével, hogy a gyerekevelés elvei és gyakorlata szorosan összefüggött egy adott korszak gazdasági, társadalmi és kulturális viszonyaival, illetve hogy egy adott korszakon belül is nagy különbségek figyelhetők meg e téren az egyes társadalmi rétegek között!</p> <p>Annak megértése, hogy bizonyos intézmények és eszmék más szerepet töltenek be különböző helyeken és korokban</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a rendi országgyűlés szerepének átalakulását a reformkori Magyarországon! Feladat: Ismertesse a nemzeti szabadelvűség szerepének alakulását Magyarországon a XIX. század második felétől az első világháborús összeomlásig!</p> <p>A nemzeti történelem sorsfordító eseményeinek több szempontú bemutatása</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, hogy milyen egymással ellentétes értékelések fogalmazódtak meg a magyar történetírásban a szatmári békével kapcsolatban!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők	<p>Csoportok vagy egyének viselkedésének indoklása egy adott történelmi szituációban</p> <p>Például: Kérdés: Kik és miért támogatták Károly Róbert hatalmának megszilárdulását és megerősödését? Feladat: Mutassa be II. József ellentmondásos politikai és emberi személyiségét!</p> <p>Annak leírása, hogy egy konkrét történelmi szituációban miként különböztek egymástól egyes emberek nézetei, döntései és cselekedetei</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a Kasszandra-levél segítségével a Kossuth és Deák közötti különbségeket a helyzet megítélésével kapcsolatban! Keressen magyarázatot a vitázók helyzetértékelése közötti különbségek okaira!</p> <p>A tanultak okok és következmények szerinti rendezése</p> <p>Például: Feladat: Készítsen összefüggésvázlatot (a kora középkori gazdasági fejlődésről; a nagy földrajzi felfedezésekről; a középkori magyar állam bukásáról; a nagy francia forradalom győzelméről; a náci hatalomra jutásáról stb.)! Aláhúzással emelje ki a legfontosabb okokat és következményeket!</p>	<p>Csoportok vagy egyének viselkedésének indoklása egy adott történelmi szituációban</p> <p>Például: Kérdés: Milyen főbb csoportokból állt a magyar reform-ellenzék? Melyek voltak a főbb követeléseik? Feladat: Mutassa be Tisza István szerepét az első világháború kirobbanása előtt és a háborús veszteség után!</p> <p>Annak leírása, hogy egy konkrét történelmi szituációban miként különböztek egymástól egyes emberek nézetei, döntései és cselekedetei</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a Batthyány Lajos és Kossuth Lajos politikai helyzetmegítélésének azonosságait és különbségeit 1848 őszén! Feladat: Elemezze Teleki Pál nézeteit és az intézkedései közötti ellentmondásokat a második világháború előtt és alatt! Térjen ki a miniszterelnök halálának történelmi körülményeire és következményére!</p> <p>A tanultak okok és következmények szerinti rendezése</p> <p>Például: Feladat: Rendszerezze, hogy egy adott történelmi eseménynek és eseménysorozatnak melyek voltak az okai és a következményei (ipari forradalom, reformáció, a modern állam megszületése, általános választójog, női egyenjogúság)!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők (folytatás)	<p>Annak tudatosodása, hogy a történelmi eseményeknek általában egyszerre több oka és következménye van</p> <p>Például: Kérdés: Milyen okokra vezethető vissza a császárság és a pápaság ellentéte, harca? Ismertesse a küzdelem történetét is! Feladat: Mutassa be a magyarországi jobbágyszabadítás okait és következményeit!</p> <p>Különböző típusú okok és következmények (politikai, társadalmi; rövid távú, hosszú távú stb.) megkülönböztetése</p> <p>Például: Feladat: Csoportosítsa, majd összegezze, hogy melyek voltak a trianoni béke rövid és hosszú távú negatív következményei a kelet-közép-európai térség fejlődésére! Feladat: Mutassa be, hogy a római köztársaság válságának és a császárság létrejöttének milyen társadalmi okai voltak!</p>	<p>Annak tudatosodása, hogy a történelmi eseményeknek általában egyszerre több oka és következménye van</p> <p>Például: Feladat: Vegye számba, hogy miért élte túl közel ezer évvel a Keletrómai Birodalom a Nyugatrómai Birodalmat? A bizánci állam hogyan hatott a térség többi országának fejlődésére? Kérdés: Milyen okokkal magyarázható és milyen következményekkel járt a történelmi Lengyelország szétdarabolása?</p> <p>Különböző típusú okok és következmények (politikai, társadalmi; rövid távú, hosszú távú stb.) megkülönböztetése</p> <p>Például: Kérdés: Melyek voltak a szovjet mezőgazdaság kollektivizálásának közvetlen okai és körülményei? Milyen következményekkel járt a társadalomra, gazdaságra és a kulturális viszonyokra a kollektivizálás? Kérdés: Milyen társadalmi okokkal magyarázható a huszita mozgalom kialakulása?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők (folytatás)	<p>Személyek, csoportok szerepe egy-egy esemény, helyzet alakulásában</p> <p>Például: Kérdés: Mi volt a szerepe Görgei Artúrnak a magyar szabadságharc katonapolitikájában? Feladat: Indokolja, hogy II. Rákóczi Ferenc miért vált a Habsburg-ellenes szabadságharc vezetőjévé? Feladat: Mutassa be röviden az FKgP történetét 1945 és 1948 között! Adjon magyarázatot arra, hogy a kisgazdapárt miért szenvedett vereséget a hatalmi harcban a kommunistákkal szemben!</p> <p>Annak megértése, hogy a különböző okok és következmények egymástól eltérő jelenségek</p> <p>Például: Feladat: Ismertesse Magyarország belépésének okait az első világháborúba, és mutassa be a döntés következményeit!</p>	<p>Személyek, csoportok szerepe egy-egy esemény, helyzet alakulásában</p> <p>Például: Kérdés: Hogyan értékelhető a jakobinus vezetők szerepe a francia forradalom történetében?</p> <p>Annak megértése, hogy a különböző okok és következmények egymástól eltérő jelenségek</p> <p>Például: Kérdés: Miért tekintjük a politikailag zűrzavaros I. századot mégis a római császárság virágkorának?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők (folytatás)	<p>Önálló kérdések megfogalmazása a tanult történelmi eseményekkel kapcsolatban</p> <p>Például: Kérdés: Mi a magyarázata az amerikai autótípus gyors fejlődésének az 1920–30-as években? Hogyan alakítja át az életformát és gondolkodást a mobilizáció? Feladat: Figyelmesen olvasson el egy ismertetést a francia forradalom kitörésének eseményeiről! Fogalmazza meg, hogy az eseményekkel kapcsolatban melyek azok a fontos kérdések, amelyekre nem kapunk választ az ismertetésből!</p> <p>A lényeges és a kevésbé lényeges szempontok, tényezők megkülönböztetése</p> <p>Például: Forrás: Az Amerikai Egyesült Államok Függetlenségi Nyilatkozata Feladat: Válassza ki a részletből azokat az elemeket, amelyek a függetlenségi harc indokaira vonatkoznak!</p>	<p>Önálló kérdések megfogalmazása a tanult történelmi eseményekkel kapcsolatban</p> <p>Például: Kérdés: A keresztény életfelfogás mely elemei épültek be a polgári mentalitásba? Kérdés: Ahhoz, hogy a kiegyezésről reális értékelést tudjunk adni, milyen szempontokat kell figyelembe venni?</p> <p>A lényeges és a kevésbé lényeges szempontok, tényezők megkülönböztetése</p> <p>Például: Feladat: Válassza ki, hogy a magyar szabadságharc vereségének melyek a legfontosabb oka? Miért? (A politikai vezetés nézetkülönbségei, a nem egységes nemzet, a gazdaság helyzete, a hadsereg rossz felszerelése, hibák a hadvezetésben, a Kossuth–Görgei ellentét, az osztrák támadás, az orosz beavatkozás, az angol be nem avatkozás, a nemzetiségi kérdés, az országgyűlés határozatlansága, a trónfosztás következményei.)</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők (folytatás)	<p>Az árnyalt és tényszerű történelmi értékelések előnyben részesítése a leegyszerűsítő és felszínes véleményekkel szemben</p> <p>Például: Forrás: Az elmúlt 50 évben született különféle történelmi munkákból vett idézetek a két világháború közötti Magyarország külpolitikájáról. Feladat: Válassza ki azokat az értékeléseket, amelyek a leghitelesebben mutatják be a két világháború közötti Magyarország politikai kényszerpályáját!</p>	<p>Az árnyalt és tényszerű történelmi értékelések előnyben részesítése a leegyszerűsítő és felszínes véleményekkel szemben</p> <p>Például: Forrás: Az elmúlt 50 évben született különféle történelmi munkákból vett idézetek a két világháború közötti Magyarország oktatáspolitikájáról. Feladat: Válassza ki azokat az értékeléseket, amelyek a leghitelesebben mutatják be a két világháború közötti magyarországi iskoláztatás helyzetét!</p> <p>Annak megértése, hogy miként függhetnek össze a történelmi események okai, következményei és a benne részt vevők szándékai</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, milyen okokkal magyarázható a Károlyi Mihály nevéhez fűződő polgári demokratikus kibontakozás Magyarországon 1918–1919-ben! Külön térjen ki arra, hogy a hibás helyzetértékelések alapján mikor és miről hozott Károlyi hibás döntéseket!</p> <p>Annak tudatosulása, hogy bizonyos történelmi események miként változtathatják meg az azt átélő emberek gondolkodását, értékrendjét</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be konkrét példák segítségével, hogy milyen hatással volt a nagy francia forradalom a reformkori magyar nemesség gondolkodására!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők (folytatás)		<p>Feladat: Mutassa be, hogy a Kádár-rendszer milyen módon tudta megosztani (részben a maga számára megnyerni) az őt kezdetben egységesen elutasító magyar társadalmat!</p> <p>Önálló vélemény kifejtése társadalmi-történelmi jelenségek okairól és következményeiről</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a magyarországi ellenreformáció sajátosságait! Mivel magyarázható a rekatolizáció a XVII. század első felében? Kérdés: Milyen okokkal magyarázható a liberális politikai rendszerek visszaszorulása a két világháború közötti korszakban?</p> <p>Annak megértése, hogy a komplex történelmi szituációk leírása, elemzése és magyarázata bonyolult feladat, amelyet ritkán lehet egyértelmű válaszokkal lezárni</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, melyek a magyar történelem legvitatottabb kérdései! Röviden vázolja fel az egymással szemben álló vélemények lényegét! Külön térjen ki a romantikus nemzeti történetírás sajátosságaira!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.3 Az eseményeket alakító tényezők (folytatás)		<p>Annak tudatosulása, hogy az elmúlt korok emberei nem ugyanúgy gondolkodtak a dolgokról és világról, mint mi, illetve az azonos korban élők véleménye sem egyezett meg mindenben</p> <p>Például: Kérdés: Miként változott az idők során Görgei Artúr megítélése? Mikor milyen aktuális politikai célokat szolgált a tábornok tevékenységének negatív, illetve pozitív átértékelése?</p> <p>Érvekkel alátámasztott véleményalkotás</p> <p>Például: Feladat: Érvekkel bizonyítsa be, hogy a középkori keresztény egyház és keresztény kultúra nemcsak a hatalom kiszolgálója volt, hanem a társadalmi, gazdasági, kulturális élet egyik átalakítója és a mindennapi élet legfőbb szabályozója!</p> <p>Árnyalt vélemény kialakítása az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről</p> <p>Például: Károlyi Sándor történelmi szerepének megítélése II. József történelmi szerepének megítélése Martinovics Ignác tevékenységének bemutatása és tetteinek véleményezése</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.4 A speciális szókincs elsajátítása	<p>Történelmi fogalmak értelmezése és meghatározása</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a magyar reformkort az alábbi fogalmak fölhasználásával: önkéntes örökváltság, érdekegyeztetés, cenzúra, Ellenzéki nyilatkozat, Nemzeti Színház, kötelező örökváltság, népképviselő, államnyelv! Kérdés: Melyik nem a barokk stílus jellemzője: mozgalmasság, a szenvedély ábrázolása, sok díszítés, mértéktartás?</p> <p>Kérdés: Melyik fogalom nem illik a sorba: hűbériség, feudum, szenioratus, vazallus, rabszolga? Feladat: Határozza meg a következő fogalmak, szavak jelentését: familiáris, kapuadó, regálé, ispán, vagyoni cenzus!</p> <p>Annak megértése, hogy bizonyos történelmi fogalmak különböző korokban és helyzetekben mást és mást jelentenek</p> <p>Például: Feladat: Mit jelentett a monopólium a középkorban és mit az újkorban?</p>	<p>Történelmi fogalmak értelmezése és meghatározása</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be az 1820-as, 30-as évek nemzetközi viszonyait az alábbi fogalmak segítségével: Szent Szövetség, liberalizmus, nacionalizmus, cenzúra, titkosrendőrség, ágyúnaszád diplomácia, kínai behatolás, Monroe-elv, polgári forradalom! Kérdés: Melyik fogalom nem illik a többi közé: dicsőséges forradalom, protektorátus, restauráció, tengeri koldusok, independensek? Miért? Feladat: Határozza meg a következő fogalmak jelentését: vitézli rend, merkantilizmus, provincia, bonapartizmus, trializmus!</p> <p>Annak megértése, hogy bizonyos történelmi fogalmak különböző korokban és helyzetekben mást és mást jelentenek</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a szenátus jelentését különböző történelmi korokban! Feladat: Tegyen különbséget a rendi és a polgári alkotmány között! Feladat: Mutassa be a liberalizmus jelentésének különbségét a XIX. században és a XX. században!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
2.4 A speciális szókincs elsajátítása (folytatás)		<p>Történelmi és társadalomtudományi alapfogalmak készség szintű használata</p> <p>Például: Kérdés: társadalmi differenciálódás, ideológia, hatalom-megosztás</p>
<p>3. A múlt rekonstruálása</p> <p>3.1 A forrásanyag értékelése</p>	<p>A rendelkezésre álló források összehasonlítása aszerint, hogy a vizsgált probléma megoldásához melyik a legmegfelelőbb</p> <p>Például: Források az újkori iskoláztatásról (Bethlen Miklós levele, az angol gyerek kötelességei stb.) Kérdés: Mely forrásból tud meg legtöbbet az iskoláztatásról, miben különbözik az angol és a magyar fiatalúr tanulni-valója? Források: A mohácsi csata leírása Brodarics, Istvánffy, Szerémi munkái illetve török források alapján Feladat: Milyen szerepet játszott Mohács a magyar történelemben?</p>	<p>A rendelkezésre álló források összehasonlítása aszerint, hogy a vizsgált probléma megoldásához melyik a legmegfelelőbb</p> <p>Például: Források: A Marshall-terv bejelentése a Harvard Egyetemen, 1947. június 5.; Marshall amerikai külügyminiszter a Szovjetunió németországi politikájáról; Molotov szovjet külügyminiszter nyilatkozata a párizsi Marshall-terv konferencián; Nyilatkozat a nemzetközi helyzetről. A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának határozata, 1947. október 5. Feladat: A Marshall-terv miként hatott a szovjet–amerikai viszonyra? Miért?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
3.1 A forrásanyag értékelése (folytatás)	<p>Annak ismertetése, hogy a rendelkezésre álló történelmi forrás milyen kérdések megválaszolásához adhat segítséget</p> <p>Például: Forrás: Zrínyi Miklós: Az török áfium ellen ... Feladat: Mutassa be, hogy a forrás miért fontos a törökök elleni harc megértésében? Forrás: Széchenyi: Stádium című műve Feladat: Mutassa be, hogy a forrás miért jelent értékes segítséget a reformkor megértéséhez?</p>	<p>Annak ismertetése, hogy a rendelkezésre álló történelmi forrás milyen kérdések megválaszolásához adhat segítséget</p> <p>Például: Forrás: Zalai szerviensek kiváltságlevele 1232-ből Feladat: Mutassa be, hogy a kézhez kapott forrás miben segítette egy új területi közigazgatási egység megszerveződését? Forrás: Bocskai István végrendelete Kérdés: Mi volt a testamentum célja, szerzője hogyan készült a halálra, és milyen sajátos halálfelfogás olvasható ki a részletből?</p> <p>A rendelkezésre álló forrásanyag értékelése a hitelesség és a felhasználhatóság szempontjából</p> <p>Például: Forrás: Dózsa ceglédi hadba hívó kiáltványa és Dózsa „ceglédi beszéde” Feladat: Hasonlítsa össze az eredeti forrást és a későbbi feldolgozást a hitelesség és a felhasználhatóság szempontjából! Kérdés: Mitől függ egy forrás felhasználhatósága, melyik a megbízhatóbb, az eredeti vagy a későbbi, miért?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
3.1 A forrásanyag értékelése (folytatás)		<p>A részletek iránti érzékenység a források feldolgozása és elemzése során</p> <p>Például: Forrás: A börtönben fogva tartott Rajk László kihallgatásáról készült hangfelvételek szó szerinti átirata Kérdés: Milyen következtetések vonhatók le Rajk László és Kádár János magatartásából és megnyilatkozásaiból? Mennyire tekinthetők ők a sztálinista korszakban tevékenykedő vezető politikusok tipikus példáinak? Történettudományi szempontból miért tekinthető különösen értékesnek ez a forrás?</p>
3.2 A múltról szóló ismeretek értékelése	<p>A tények és a feltételezések megkülönböztetése Annak tudatosulása, hogy a múltban lezajlott eseményekről egymástól eltérő tartalmú bemutatások is létezhetnek</p> <p>Például: Forrás: Anonymus és Kézai Simon írásai népünk eredetéről Feladat: Gyűjtse össze a népünk eredetére vonatkozó megállapításokat! Milyen hasonlóságokat és különbségeket talál? Miből erednek a különbségek?</p>	<p>A tények és a feltételezések megkülönböztetése Annak tudatosulása, hogy a múltban lezajlott eseményekről egymástól eltérő tartalmú bemutatások is létezhetnek</p> <p>Például: Forrás: László Gyula ismertetése a kettős honfoglalás koncepcióról Feladat: Gyűjtse össze azokat a részeket, amelyek a hipotézis alapjául szolgáló tényekről és bizonyítékokról szólnak! Sorolja fel ezeket a bizonyítékokat!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
3.2 A múlttól szóló ismeretek értékelése (folytatás)	<p>Annak megértése, hogy a megfelelő mennyiségű forrás hiánya a múlt egyes korszakairól vagy eseményeiről arra vezethet, hogy ezekről egymástól eltérő vélemények és ismertetések készülhetnek</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, milyen egymástól eltérő értékelések léteznek Hunyadi Mátyás külpolitikájával kapcsolatban! Feladat: Hasonlítsa össze a szatmári béke megkötéséről szóló ismertetéseket és értékeléseket!</p> <p>Pontosság és tényszerűség az ismeretek bemutatása és megbeszélése során</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be egy XVIII. századi vidéki magyar település életét, az ott élők életkörülményeit!</p>	<p>Annak megértése, hogy a megfelelő mennyiségű forrás hiánya a múlt egyes korszakairól vagy eseményeiről arra vezethet, hogy ezekről egymástól eltérő vélemények és ismertetések készülhetnek</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be, milyen egymástól eltérő források szólnak Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér) haláláról? Kérdés: Milyen eltérő vélemények léteznek Kossuth Lajos, illetve Görgei Artúr szerepének megítélésével kapcsolatban? Milyen eltérések figyelhetők meg az egyes szerzők véleménye között? Ön melyiket tartja a leginkább elfogadhatónak? Miért?</p> <p>Pontosság és tényszerűség az ismeretek bemutatása és megbeszélése során</p> <p>Például: Feladat: Mutassa be a XIX. század második felének társadalmi, gazdasági átalakulásának főbb elemeit és összetevőit a fővárosban vagy saját településén!</p> <p>Két egymástól eltérő tartalmú ismertetés és értékelés összehasonlítása ugyanarról a történelmi eseményről vagy személyről</p> <p>Például: Forrás: Két vélemény a XVII. századi életszínvonalról Kérdés: Mi az, amiben egyezik, és mi az, amiben eltér a két szerző véleménye?</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
3.2 A múlttól szóló ismeretek értékelése (folytatás)		<p>Forrás: Szász Károly és Fraknoi Vilmos véleménye Bocskai Istvánról és Bethlen Gáborról Feladat: Vesse össze a két nézetet! Mi lehet az eltérő beállítás oka? Kinek ad igazat, miért?</p> <p>Annak tudatosodása, hogy az emberek eltérő nézetei, magatartása gyakran konkrét körülményekkel állnak összefüggésben</p> <p>Például: Forrás: Robespierre életútja, illetve politikai előlétele a jakobinus diktatúra kialakulásáig Feladat: Válasszon ki olyan életrajzi elemeket, amelyek segítenek magyarázatot adni Robespierre későbbi tetteire és magatartására! Mondja el röviden az ezekkel kapcsolatos véleményét!</p> <p>Annak bemutatása, hogy bizonyos történelmi ismertetések megállapításai és értékelései mennyire függenek attól, hogy a rendelkezésre álló források közül melyikre támaszkodik elsősorban</p> <p>Például: Forrás: Dareiosz behisztuni felirata és Hérodotosz: Görög-perzsa háború című művének részlete Feladat: Mutassa be a perzsa birodalom kiépülését és berendezkedését a két forrás alapján!</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

TÉMAKÖR	VIZSGASZINT	
	Középszint	Emelt szint
3.2 A múlttól szóló ismeretek értékelése (folytatás)		<p>Néhány konkrét példán keresztül annak megfigyelése és értelmezése, hogy egyes történelmi események és személyek megítélése miként változott a későbbi korokban</p> <p>Például: Tisza István megítélésének változatai, Mindszenty József történelmi szerepének különböző értékelései</p>